

## **Из разказа за пътуванията на свети апостол Тома**

**Великият апостол Тома беше продаден заради Господа на търговеца Амван като роб, изкусен в строителството, и отиде заедно с него в Индия. И когато го въведоха при царя и го попитаха за знанията му, той потвърди, че е изкусен в строителството, и говори много по този въпрос. Тогава тези, които го слушаха, останаха с впечатлението, че той и на дело е също толкова добър в тази област, колкото и на думи, и царят му повери много пари, за да му построи някъде дворец. А Тома, щом получи грамадната сума, раздаде всичко на сиромасите. След известно време царят прати свои хора да видят постройката. Но,, като узна от пратените, че Тома дори не е започвал да строи, а е раздал всички пари на сиромасите, силно се разгневи и заповяда незабавно да го хванат и да го доведат вързан при него. Апостолът начаса беше заведен при царя и царят му казва:**

**Построй ли ми дворец?**

**Да - отговори той, - и то твърде красив.**

**Хайде да идем да го видя - казва царят.**

**През този живот - отговори апостолът, - няма да можеш да го видиш, но след заминаването ти оттук ще го видиш и ще му се радваш и наслаждаваш.**

**Цар Гундатор (именно така се казваше) счете това за подигравка. Но щом узна за скромния и беден живот на Тома, разбра, че няма да си върне парите. Тогава му измисли смърт според мярата на гнева си - след като го одере жив, да го хвърли в огъня.**

**Но Този, Който върши и преобразява всичко според светата Си воля, порази със смърт Гад, брата на цар Гундатор. Този Гад се беше разярил още повече от брат си заради случката с двореца и в ненавистта си към мнимия измамник подстрекаваше брат си да го накаже. Но внезапно почина и смъртта му стана спасение за апостола. Защото поради важността на единия в двореца забравиха за другия и се заеха с погребението на починалия.**

**И какво чудо извършва и тук Бог, Който желае не смъртта на грешника, а живота и обръщането му!**

**Ангели взеха душата на Гад и и показаха вечните обители на оня свят за спасените. Измежду всички обители душата на Гад беше привлечена най-силно от една, поради особената и красота, големина и великолепиe. Тогава душата помоли съпровождащите я да и позволят да живее там, пък ако ще и да е в най- малката стаичка. Но ангелите отказаха, като казаха, че тази обител принадлежи на Гундатор, а му я е построил чужденецът Тома. Щом чу това, Гад започна горещо да моли да му позволят да се върне обрат - но и да купи имота от брат си.**

**И какво последва? На Този, на Чиято заповед се покорява всичко, Му беше угодно отново да върне човешката душа в тялото, та чрез възкресението му не само да избави от смърт апостола, но и да дари спасение на много души. И когато вече повиваха тялото на Гад в погребални савани, погребващите внезапно видяха, че в бездиханното тяло отново има живот. Ужасени, изтичаха и съобщиха на цар Гундатор за случилото се. А той, смаян, веднага се спусна към брат си. А брат му -**

**о, чудо! - сякаш току-що събудил се, отвори уста, които бяха затворени от смъртта, и започна да го умолява:**

**Братко, моля те, продай ми небесния си дворец - онзи, който християнинът Тома ти построи!**

**А царят, като чу думите му и разбра, че Тома е Божий пратеник и възвестява Самия Бог на истината и човеколюбието, и сам беше осенен от светлината на вярата и отговори на брат си:**

**Не мога, братко, да ти дам този дворец, защото**

**не е тъй просто да бъде купен, а пък и самия мен скоро ще ме вземат оттук. Но ти оставям строителя му. По Божий промисъл той още е жив и ще ти построи също такъв дворец редом до моя.**

**И веднага нареди да доведат Тома, да го освободят от затвора и да му свалят оковите. И двамата братя паднаха в нозете му. Помолиха го да им прости оскърблението, което му бяха нанесли поради незнание, и да им разкаже за непознатия Бог и за Неговите заповеди - та занапред да живеят според заповедите Му и да придобият невидимите и вечни блага, чиито образи Гад беше удостоен да види.**

**Като чу това, апостолът беше поразен от дълбините на Промисъла и, както беше и редно, благодари на Бога. След това, след молитва и запознаване с вярата, ги кръсти в името на Отца и Сина, и Светия Дух, кръсти и безчислено множество други индийци, които бяха повярвали след чудото.**

**За това, че ако някой умре и пак се завърне в тялото, това става по божествено домостроителство. И за това, че грешниците често още при смъртта виждат адовите съдилища и бесовете и в това състояние се разделят с тялото**

**От Григорий Двоеслов**

**Петър. Как да обясним това, че мнозина сякаш в прелест биват грабвани от тялото, известно време остават без душа, а после пак се връщат?**

**Григорий. Ако разгледаме добре, Петре, това не е прелест, а увещание. Божията благодат го прави за назидание, като превелик дар на милосърдие, та тези мнозина да видят с очите си и да се уплашат от адовите мъки, в които не са вярвали.**

Имаше един монах, казваше се Петър. Подвизаваше се при един старец монах на име Евас и живееше в пустинно и блатисто място. Петър узна от наставника си, че последният, още преди да се засели в пустинята, се разболял и умрял, но скоро пак бил върнат в тялото си. Старецът каза, че тогава видял адските мъки и огромни пространства, обхванати от огън. Дори уверяваше, че там видял някои властници от тукашния свят, обгърнати от пламък, и го занесли, за да хвърлят и него там. Но внезапно, разказа старецът, се появил блестящ ангел и забранил да го хвърлят в огъня. Ангелът му рекъл: „Върви си, но внимавай. След всичко това трябва да живееш, като внимаваши над себе си“.

След тези думи тялото му постепенно се съживило - събудил се от съня на вечната смърт и разказал всичко, което му се било случило. Откакто видял адовите мъки и се ужасил от тях, той се предал на такива безпощадни пости и бдения, че дори езикът му да би мълчал, животът му сам би говорил за себе си. Получило се така, че дивният Божий промисъл му дал смърт, за да не умре той от вечната смърт.

За сърцето на човека е присъщо крайно кораво-сърдечие и може би в някои случаи такова виждане на мъките може да го обърне към покаяние. Впрочем, при някои това може да бъде само за по-страшно осъждане. Някои, дори след като видят всички тези ужаси и се върнат към живота, при все това не се поправят. И за такива хора вече няма оправдание...

От същия светия

Имаше един момък на име Теодор, много неспокоен човек. Постъпи в манастир заедно с брат си, но по-скоро принудително, отколкото по своя воля. В него нямаше никакво послушание. Когато някой му говореше нещо за това, какво е полезно за спасението му, той не искаше не само да го изпълнява, но дори и да слуша, и никога не би приел светия монашески образ. Но по време на смъртоносна епидемия и той беше поразен в бедрото и беше на умиране. Всички братя се събраха при него и видяха, че той вече си заминава - цялото му тяло вече беше изстинало и вцепенено и само в гърдите му едва мъждукаше живот. Тогава започнаха да се молят усърдно за него и молеха човеколюбивия Бог да се смили над него при напускането му на тялото.

Внезапно, докато братята се молеха, той започна да вика е висок глас и да прекъсва молитвата им:

Оставете ме, оставете ме! Дадоха ме на един змей да ме изяде, а заради вас той не може да ме изяде! Ето, вече захапа главата ми в пастта си! Пуснете го, пуснете го, докато не ми е станало по-зле! Нека прави каквото ще прави, само да е по-бързо! Даден съм му да ме изяде - защо трябва на всичкото отгоре и да търпя!

Братята му казват:

Брате, осени се със знака на честния и животворящ Кръст.  
Не мога! - закрещя той със страшен глас. - Искам да се прекръстя, но не мога!  
Змеят ме е покрил целия със слюнката си!

**Като чуха това, всички братя на часа паднаха на земята и с всички сили, от цялото си сърце започнаха да се молят за избавлението му. Молеха се известно време така и изведнъж болният възкликна с висок глас:**

**— Благодарете на Бога! Току що змеят, който беше почнал да ме поглъща, избяга от молитвите ви - не можа да остане тук! А сега се молете за греховете ми. Вече съм готов да се върна и напълно да изоставя светския живот.**

**И животът в същия миг се върна в него. След това той с цялото си сърце се обърна към Бога. Болестта напълно го вразуми, той изправи нрава си и впоследствие така и почина.**

**Този брат видя задгробните мъки - за собствена полза. А други, както казах, виждат митарствата на лукавите духове вече при смъртта си - за наше назидание. Разказват за това и непосредствено след това умират.**

**Имало един човек на име Хрисаорий, много знатен в тоя свят. И колкото повече се увеличавало богатството му, толкова повече богатеел на страсти: надувал се от гордост, отдавал се на плътски страсти, постоянно се стараел да натрупа повече богатства, а бил невъобразим скъперник. На Господа било угодно да сложи край на всичките тези пороци и допуснал Хрисаорий да се разболее от смъртоносна болест.**

**Когато настъпил смъртният му час, той видял с отворени очи страшни и черни духове. Те го обкръжили и започнали със сила да го дърпат след себе си, за да го завлекат в адовите тъмници. Той целият се разтреперил и пребледнял, обляла го пот и е висок глас искал отсрочка. Синът му се казваше Максим. Запознах се с него, когато вече и двамата бяхме монаси. И ето, той започнал да го вика и крещял с див глас:**

**Максима, ела тук! Никога не съм ти сторил нищо лошо. Приеми ме във вярата си!**

**Максим, развълнуван и в сълзи, веднага изтичал при него, а заедно с него и всички слуги. Но не могли да видят лукавите духове, които така мъчели умиращия. Наистина, досетили се за тях по виковете на стопанина, по бледността му и по страха, който го бил обзел. А междувременно той, уплашен от страшната гледка, се въртял в леглото ту на едната, ту на другата страна. Обърне се наляво - вижда духовете пред себе си и не може да понесе вида им; обърне се към стената - а те и там са пред очите му. Накрая, отчаян, че няма да може да им се изплъзне, застенал и започнал силно да вика:**

**Отсрочка до утре! Поне до утре отсрочка! - и с този вик издъхнал.**

**Оттук е съвсем ясно, че той видял това не заради себе си, а за наша полза, та,, като научим за него, да се уплашим и поправим. А и каква полза е имал да вижда преди смъртта си лукави духове, каква полза е имал да моли за отсрочка, каквато тъй и не получил?**

Атанасий, един от нашите презвитери, ми разказа, че в Икония, откъдето е родом, има манастир, тъй нареченият Галатски манастир. Там имало един монах, когото всички считали за образец на святост и благочестие. Но както показала кончината му, той далеч не бил такъв, какъвто изглеждал. Изяснило се, че се преструвал, че уж пости заедно с братята, а ядял тайно от тях. Но когато се разболял и бил на умирање, разбрал, че краят му наближава. Тогава повикал при себе си всички братя, които били в манастира. Всички охотно отишли. Нали го считали за човек с големи добродетели и мислели, че преди смъртта си ще каже нещо велико и поучително. Но той с плач, целият треперейки, им рекъл:

- Вие мислехте, че постя, но аз тайно от вас ядох. А сега съм даден на змията да ме изяде. Ето, тя вече омота с опашката си стъпалата и коленете ми, проникна с главата си в устата ми и бавно издърпва душата ми от мен.

Щом казал това, тозчас умрял. Даже чрез покаяние не успял да се избави от змията - нямало Божия воля да остане жив. И в този случай също е съвсем ясно, че той видял това единствено заради нашата полза и ползата на онези, които чули думите му. А самият той, макар да посочил врага, на който бил предаден, не успял да избяга от него.

Из разказа за пътуванията на свети апостол Тома

Великият апостол Тома беше продаден заради Господа на търговеца Амван като роб, изкусен в строителството, и отиде заедно с него в Индия. И когато го въведоха при царя и го попитаха за знанията му, той потвърди, че е изкусен в строителството, и говори много по този въпрос. Тогава тези, които го слушаха, останаха с впечатлението, че той и на дело е също толкова добър в тази област, колкото и на думи, и царят му повери много пари, за да му построи някъде дворец. А Тома, щом получи грамадната сума, раздаде всичко на сиромасите. След известно време царят прати свои хора да видят постройката. Но,, като узна от пратените, че Тома дори не е започвал да строи, а е раздал всички пари на сиромасите, силно се разгневи и заповяда незабавно да го хванат и да го доведат вързан при него. Апостолът начаса беше заведен при царя и царят му казва:

Построй ли ми дворец?

Да - отговори той, - и то твърде красив.

Хайде да идем да го видя - казва царят.

През този живот - отговори апостолът, - няма да можеш да го видиш, но след заминаването ти оттук ще го видиш и ще му се радваш и наслаждаваш.

Цар Гундатор (именно така се казваше) счете това за подигравка. Но щом узна за скромния и беден живот на Тома, разбра, че няма да си върне парите. Тогава му измисли смърт според мярата на гнева си - след като го одере жив, да го хвърли в огъня.

Но Този, Който върши и преобразява всичко според светата Си воля, порази със смърт Гад, брата на цар Гундатор. Този Гад се беше разярил още повече от брат си заради случката с двореца и в ненавистта си към мнимия измамник подстрекаваше брат си да го накаже. Но внезапно почина и смъртта му стана

спасение за апостола. Защото поради важността на единия в двореца забравиха за другия и се заеха с погребението на починалия.

**И какво чудо извършва и тук Бог, Който желае не смъртта на грешника, а живота и обръщането му!**

Ангели взеха душата на Гад и и показаха вечните обители на оня свят за спасените. Измежду всички обители душата на Гад беше привлечена най-силно от една, поради особената и красота, големина и великолепие. Тогава душата помоли съпровождащите я да и позволят да живее там, пък ако ще и да е в най- малката стаичка. Но ангелите отказаха, като казаха, че тази обител принадлежи на Гундатор, а му я е построил чужденецът Тома. Щом чу това, Гад започна горещо да моли да му позволят да се върне обрат - но и да купи имота от брат си.

**И какво последва? На Този, на Чиято заповед се покорява всичко, Му беше угодно отново да върне човешката душа в тялото, та чрез възкресението му не само да избави от смърт апостола, но и да дари спасение на много души. И когато вече повиваха тялото на Гад в погребални савани, погребващите внезапно видяха, че в бездиханното тяло отново има живот. Ужасени, изтичаха и съобщиха на цар Гундатор за случилото се. А той, смаян, веднага се спусна към брат си. А брат му - о, чудо! - сякаш току-що събудил се, отвори уста, които бяха затворени от смъртта, и започна да го умолява:**

**Братко, моля те, продай ми небесния си дворец - онзи, който християнинът Тома ти построи!**

А царят, като чу думите му и разбра, че Тома е Божий пратеник и възвестява Самия Бог на истината и човеколюбието, и сам беше осенен от светлината на вярата и отговори на брат си:

**Не мога, братко, да ти дам този дворец, защото**

**не е тъй просто да бъде купен, а пък и самия мен скоро ще ме вземат оттук. Но ти оставям строителя му. По Божий промисъл той още е жив и ще ти построи също такъв дворец редом до моя.**

**И веднага нареди да доведат Тома, да го освободят от затвора и да му свалят оковите. И двамата братя паднаха в нозете му. Помолиха го да им прости оскърблението, което му бяха нанесли поради незнание, и да им разкаже за непознатия Бог и за Неговите заповеди - та занапред да живеят според заповедите Му и да придобият невидимите и вечни блага, чиито образи Гад беше удостоен да види.**

**Като чу това, апостолът беше поразен от дълбините на Промисъла и, както беше и редно, благодари на Бога. След това, след молитва и запознаване с вярата, ги кръсти в името на Отца и Сина, и Светия Дух, кръсти и безчислено множество други индийци, които бяха повярвали след чудото.**

## **Из патерика**

Един старец отиде в града да продава ръкоделието си. Случайно седна пред портата на един богаташ, който беше на смъртен одър. И докато седеше и се молеше, видя някакви черни хора, ужасни на вид. Яздеха коне, също черни, а в ръцете си държаха горящи факли. Като стигнаха до портата, оставиха конете отвън и влязоха вътре. Щом ги видя, болният завика е висок глас:

- Господи, помилуй и спаси!

А те му отговори:

Когато слънцето залезе, тогава ли си спомни за Бога? А защо не се обръщаше към Него, докато беше ден? Сега не можеш да се надяваш нито на милост, нито на утешение!

И като грабнаха със сила душата му, се отдалечиха.

От свети Ефрем

Братя, силен е страхът в смъртния час! В часа на напускането всички деяния на душата, извършени от нея денем и нощем, както добрите, така и лошите, застават пред нея. И ангелите с ревност бързат да я извадят от тялото. Тогава душата на грешника, като вижда всичко, което е направила, се бави да излезе. И докато ангелите я карат да бърза, тя, бидейки в трепет от всичко, което е извършила, им казва със страх:

Дайте ми срок поне час, за да изляза.

А нейните дела И отвърщат в хор:

Нали ти ни роди? С теб и ще отидем при Бога!

И така, в ужас и ридаейки, тя напуска тялото и

тръгва да се яви пред безсмъртното съдилище.

## **6. Из патерика**

Един старец разказа следното.

„Един брат искаше да напусне света, но майка му беше против. Той обаче не се отказваше от намерението си и постоянно повтаряше:

Искам да си спася душата.

И понеже майка му, въпреки цялото си старание, не успя да го убеди, му разреши да се оттегли. Но той, макар да напусна света, като прие монашество, живееше небрежно. И ето, на майка му и дойде време да умре. А и той самият се разболя тежко и с опасност за живота. И по време на боледуването веднъж сякаш загуби

съзнание и като напусна тялото, беше грабнат и изправен пред съда. И там забеляза майка си сред онези, които бяха осъдени и подлежах на наказание. Щом го видя, тя рече смаяна:

Дете мое, и теб ли те осъдиха тук? А какво стана с думите ти, че искаш да спасиш душата си?

Тези думи много го засрашиха, той се вцепени, разтърсен от скръб, без да намери какво да каже. Тогава чу глас, който каза:

Вземете го оттук.

И в същия миг дойде на себе си от видението и разказа на присъстващите всичко, което беше чул и видял, и от цялата си душа прослави Бога за това, че с всякакви средства търси спасението на грешниците.

А щом оздравя, стана затворник, грижеше се за спасението си, каеше се и оплакваше онова, което по-рано беше вършил поради небрежност. И разкаянието и плачът му бяха толкова силни, че мнозина познати го молеха да бъде малко по-снизходителен към себе си, защото се бояха да не би прекомерният плач някак да му навреди. Но той не слушаше увещанията, а отговаряше:

- Щом не можах да понеса упрека на майка си, как ще изтърпя срама в съдния ден пред лицето на Христа, на ангелите и цялото творение?

Нека се постареем, братя, да положим усилия и да живеем съгласно обетите и с уважение към родствениците ни по плът и другите ни близки хора, е чието съгласие сме напуснали света, за да угодим на Бога. А започнем ли да живеем другояче - да не бъде! - колко ли ще ни е срам на Страшния Съд! И не само пред цялото небесно и земно творение, но и пред тези, които някога са били наши близки и познати и които сме напуснали, за да се приближим до Бога! Защото тогава, дори да бъдем осъдени заедно с тях, то освен всичките ни други беди, те ще ни укоряват и упрекват - за това, че, както е казал един светия, „като изоставихме сенаторството, не стигнахме до монашеството, заради което и напуснахме света“.

## ГЛАВА 9

Разясняване на въпроса, къде отиват душите след смъртта и какво се случва след разлъката

им с тялото

Из житието на свети Павел Тивейски

Свети Антоний се връщаше при свети Павел Тивейски и му носеше дрехата на свети Атанасий (както последният му беше наредил). Вървеше през пустинята и около третия час през деня, когато беше вече недалече от пещерата, видя - с особеното зрение, с което виждат достойните за това - ангелските чинове, апостолския лик, множество пророци, полкове мъченици и посред тях - душата на Павел. Тя беше по-бяла и сияеше по-ярко от сняг, като се възнаше с голяма радост на небесата.

#### Из житието на свети Пахомий

Веднъж, когато Пахомий Велики беше в един от манастирите си, го известиха, че брат от Хино-воскийския манастир се е разболял - той страда и го моли да го утеши, като го благослови. Щом чу това, Божият човек стана и се запъти към него. Беше още на две или три поприща от мястото, където лежеше болният брат, когато чу във въздуха звуци на свещено и чудно псалмопение. Като вдигна глава, видя как пеещи ангели възнасят душата на брата по сияен път към блажения живот. Братята, които вървяха с него, не чува гласовете и не видяха нищо. Но като видяха, че той вече дълго време гледа на изток, му казват:

Отче, защо спря? Да вървим по-бързо, може и да успеем.

А той им отговори:

Напразно бързаме. Вече виждам как го възнасят към вечния живот.

И когато го помолиха да разкаже каква е видял душата, той им разказа случилото се. Някои от тях отидоха в манастира и разпитаха за точното време, в което беше починал братът. И разбраха, че това беше станало именно в мига, в който светият отец беше видял славното му възхождение към небето.

#### Из патерика

Един старец разказа следното.

„Имаше една престаряла монахиня, постигнала голямо преуспяване в страха Божий. Попитах я защо е приела монашество и ето какво ми разказа тя:

Когато бях дете, скъпи отче, имах баща - набожен и кротък по нрав, но телесно слаб и немошен - прекара по-голямата част от живота си прикован към постеля. Беше толкова затворен човек, че рядко, почти никога не общуваше. Когато беше здрав, работеше на нивата. Прекарваше там цялото си време, а реколтата донасяше вкъщи. Беше толкова мълчалив, че които не го познаваха, го мислеха за нем.

Имах и майка - пълна противоположност на баща ми. Интересуваше се от всичко, което става и по нашите земи, и по чуждите. А беше словоохотлива с всички до такава степен, че никой никога не я беше виждал да мълчи дори за миг - ту се препираше и спореше, ту говореше всякакви мерзости и непристойни неща. Прекарваше по-голямата част от времето си в пиянство с разпътни мъже, при което прахосваше пари в блудство. А с имуществото се разпореждаше толкова

лошо, че даже всичко, което притежавахме (а притежавахме немалко), не ни стигаше за издръжка. Татко и беше предоставил да управлява всички домашни дела. И макар, че живееше така, не я хващаше никаква телесна болест. Не страдаше дори от случайни болки, през целия и живот тялото и беше здраво и силно.

Накрая стана така, че татко, сломен от многогодишните недъзи, умря. Тозчас се изви силен вятър, удари гръм и една след друга засвяткаха мълнии. И се изля проливен дъжд, толкова силен и продължителен, че три дни беше невъзможно човек дори да се покаже от къщи. През цялото това време татко лежеше у дома непогребан. Като виждаха това, съселяните приказваха какво ли не, хулейки покойника:

- Ай, ай, ай, какъв страшен човек е живял с нас, а ние да не знаем! Няма начин да не е някакъв бого- ненавистник - затова и не могат да го погребат!

Но ако трупът се разложеше, къщата можеше да стане негодна за обитаване. Затова го изнесохме и въпреки че проливният дъжд не отслабваше, го предадохме на земята.

Сега ръцете на майка ми се развързаха и тя с още по-голямо безсрамие затъна в блудство - превърна къщата ни едва ли не в публичен дом и прекарваше живота си в пълен разврат, така че скоро не ни остана нищо. А след много време, когато смъртта я покоси, погребението и мина толкова добре, че изглеждаше, че самата природа участва в него.

След кончината на майка ми, когато излязох от детската възраст, у мен вече се събуждаха и обаждаха телесни желания. И една вечер в главата ми дойде мисълта: „Какъв живот да си избира?“ И си помислих: „Нима да избира живота на татко и да живея в благочестие, набожност и целомъдрие? Та нали, макар да живя така, той не видя нищо добро, а само беше измъчван от безконечни болести и скърби. А и умря така, че и погребението му не беше като на хората! Ако такъв живот е угоден на Бога, защо беше сполетян от толкова нещастия?

А какъв живот водеше мама? Нима не прекарваше цялото си време в разврат и сладострастие? А си тръгна от живота здрава и без мъчения! Точно такъв живот трябва да пожиея и аз. Все пак е по-добре да вярвам на очите си, отколкото на чужди думи...”

И ето, докато аз, нещастната, решавах да тръгна по стъпките на майка си, вече настъпи нощ. И щом заспах, ми се яви някакъв човек - огромен на ръст и със страшно лице. Хвърли ми свиреп и гневен поглед и прогърмя със страшен глас:

Кажи ми, какви мисли имаше в сърцето ти?

Обзе ме такъв страх, че не смеех дори да повдигна глава. А той пак така сурово повтори:

Хайде, разкажи ми какво си мислеше?

И като видя, че цялата се вцепених от страх и изгубих ума и дума, сам ми припомни всичко онова, за което си бях мислила. Щом малко се съвзех, като нямах сили да отричам, започнах да го моля и умолявам да ми прости. Тогава той ме хвана за ръка и рече:

Ела да видиш баща си и майка си и какво се случва след смъртта. А после избири какъвто искаш живот.

Така той ме заведе в една градина, намираща се в голяма долина. Там имаше различни дървета с неописуема красота, огънали се под тежестта на най-различни плодове. И докато вървахме е него из градината, срещнах татко. Той ме прегърна и ме разцелува, наричайки ме мило детенце, а аз увиснах на шията му и започнах да го моля да живея при него. Но той отговори:

Засега това е невъзможно. Но ако последваш примера ми, скоро ще се озовеш тук.

И докато продължавах да го моля да остана с него, ангелът ме дръпна за ръката.

Да тръгваме - каза той, - да видиш и майка си, та от опит да знаеш кой живот е по-добър!

И ме пренесе в някакво мрачно жилище, пълно е шум и скърцане. Там ми показа пещ, в която гореше огън, излъчваща страшна горещина, а край пещта стояха някакви страшни същества. И като погледнах в пещта, виждам майка си, потопена до шията в огъня. Грамадно множество червеи пълзяха по нея и я гризяха, така че от болка тя скърцаше със зъби. И като ме видя, е плач започна да ме вика:

Детенце, каква страшна болка! Колко безкрайни са тези мъчения! Бедната аз, бедната! За нищожно удоволствие какви мъки си докарах! Горко на мен, нещастната! Заради минутни наслади страдам вечно! Детенце, смили се над майка си - тя така гори и страда! Припомни си за всичко ценно, което си придобила от мен, смили се над мен и ми подай ръка, измъкни ме оттук!

И когато започнах да умолявам прислужниците, като не се решавах дори да се приближа, тя пак закрепця през сълзи:

Детенце мое, не отхвърляй родната си майка! Не я отхвърляй, тя страда ужасно в геената огнена, незаспиваш червей я поглъща!

Спуснах се е цялата си душа към нея и протегнах ръка, за да я измъкна. Но огънят ме лъхна и ми засегна ръката, силно се изгорих, извиках, застенах и заплаках.

Викът ми събуди домашните. Те станаха, запалиха светилници и тичешком се насъбраха покрай мен, като един през друг ме разпитваха защо плача. Тогава, след като дойдох на себе си, им разказах какво бях видяла. И по-нататък се стараех да живея като татко и се моля да бъда с него и да се удостоя със същото, с което той е удостоен. Защото по Божия милост узнах от собствен опит каква чест и слава са приготвени за тези, които са живели праведно и благочестиво, и какви мъки чакат онези, които са прекарвали живота си в наслади“.

От Григорий Двоеслов

Веднъж Божият човек Бенедикт стоеше в килията си на молитва. Повдигна очи нагоре и видя душата на сестра си - тя се възнасяше към небето в образ на белоснежен гълъб. Бенедикт се изпълни с духовна радост и от цялото си сърце благодари на Бога. Възвести на братята, които бяха с него, за кончината и ги изпрати да докарат светото и честно тяло. А мястото, където девицата се беше подвизавала, беше недалече от манастира. Братята отидоха там и я намериха починала. Донесоха светото и тяло и свети Бенедикт я погребва в гроба, който беше приготвил за себе си. Така те и по разум бяха единни в Светия Дух, и телата им бяха неразлъчни дори в гроба.

2. Една нощ същият Божий раб стоеше пред вратата на килията си и се молеше на всемогъщия Бог. Внезапно видя как в небесата се разля сияние - такова, че нощната тъмнина изчезна и въздухът беше така озарен, че стана по-светло от ден. А след това видение последва ново чудо, както самият светия ни разказа. „Видях - казва той, — сякаш целият свят се е събрал в един слънчев лъч. А когато се вгледах в тази небесна светлина, видях как ангели възнасят на небето светата душа на Капуанския епископ Герман, сякаш в огнена сфера“.

На следващия ден праведният мъж изпрати вестител в Капуа и узна, че свети Герман е починал в същия час, в който беше видял душата му да се възнася на небето.

Петър. „А как е възможно целият свят да се събере сякаш в един слънчев лъч, и то преди всеобщото възкресение? И как е възможно един човек да види целия свят?“

Григорий. „Петре, чуй внимателно какво ще кажа. За душа, която съзерцава Бога, целият свят е тесен. Защото съзерцанието на божествената светлина расте и се задълбочава в самия ум и при съзерцанието умът толкова се простира и стреми към Бога, че се издига над цялото творение. А когато стигне дотам и види колко е израснал, разбира колко малко е онова, което не е можел да постигне или да види, бидейки в смирено тяло. И какво чудно има, ако този мъж, пребъдвайки в божествена светлина и издигнат от нея на такава висота и широта на виждане, е видял пред себе си целия свят сякаш свит и събран в едно? Това съвсем не означава, че небето и земята са се събрали пред него в едно. Но самият ум, грабнат от умната светлина при Бога, се е разширил. Той с лекота съзерцава в Бога всичко, което е видял, понеже всички същности пребивават в Бога. В същата светлина, която заблестя пред телесните очи на светеца, за умните му очи засия вътрешна светлина. И в тази светлина му бяха явени и душата, грабната на небето, и това, колко малък е тукашният свят“.

Петър. „Сега разбирам“.

Григорий. „Когато дойде време да напусне временния живот и да се пресели при Бога, този славен мъж предварително извести учениците си за деня на кончината си - както тези, които бяха край него, така и онези, които бяха далече. При това съобщи на последните, че ще узнаят кога ще се раздели с тялото по някакво знамение. Шест дни преди светата си кончина нареди да отворят гробницата му. И в същия час го обзе силна треска. Шест дни треската измъчваше тялото му, а на

седмия той нареди на учениците си да го вземат и да го отнесат в молилната. Занесоха го там и той се причасти с Пречистите Тайни. След това застана сред учениците, които го прикрепяха, и облегат на тях, вдигна ръце към небето. Така, като гледаше към небето и се молеше, предаде светата си душа на Бога.

В същия час двама братя, единият от които без-мълвстваше в килията си, а вторият живееше далече оттам, имаха едно и също видение. И единият, и другият видяха, че от килията на Преподобния чак до самото небе и на изток се разпротря дивен път. Целият беше застлан с разкошен покров и коприна и някакви дивни мъже със светилници в ръце чинно възлизаха по него. А един друг мъж, облечен с бели дрехи и с блестящ вид, се спря до братята и ги попита:

- Знаете ли за кого е пътят, на който толкова

много се възхищавате?

Отговориха му, че не знаят.

По този път - продължи мъжът - възхожда на небето възлюбеният от Бога Бенедикт.

И като дойдоха на себе си след видението, единият и другият брат разбраха, че светият мъж е починал, разбраха го така ясно, както ако сами бяха видели смъртта му“.